

دنباله‌ها

اگر به هر عدد صحیح (مثبت) n عدد حقیقی a_n را اختصاص دهیم. در این صورت دنباله حقیقی

$$a_1, a_2, \dots = \{a_n\}_{n=1}^{\infty}$$

رایج دنباله متناهی داریم.

در آن دنباله را به صورت یک تابع نیز در نظر می‌گیرند:

$$a: \mathbb{Z}^+ \rightarrow \mathbb{R}$$

$$n \mapsto a_n$$

n: جمله nام

مثال:

$$\{a_n\}_{n=1}^{\infty} = \{1, 2, \pi, \sqrt{2}, \dots\}$$

$$\{b_n\}_{n=1}^{\infty} = \{1, 2, 3, 4, \dots\} = \{n\}_{n=1}^{\infty}$$

$$\{c_n\} = \left\{1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \dots\right\} = \left\{\frac{1}{n}\right\}$$

$$\{d_n\} = \{(-1)^n\}_{n=1}^{\infty} = \{-1, 1, -1, 1, \dots\}$$

مثال: چه دهم هفتم دنباله‌ها زیر را مشخص کنید

الف $\{c_n\} = \left\{\frac{1}{n}\right\}$

حل: $n=5 \Rightarrow c_n = \frac{1}{5}$ & $n=17 \Rightarrow c_n = \frac{1}{17}$

ب $\{(-1)^n \sin(n\pi)\}$

حل: $n=5 \Rightarrow (-1)^5 \sin(5\pi) = 0$

$n=17 \Rightarrow (-1)^{17} \sin(17\pi) = 0$

$$\Rightarrow \{(-1)^n \sin(n\pi)\}_{n=1}^{\infty} = \{0\}$$

برخی خواص دنباله ها:

* صعودی یا نزولی (یکنواختی): اگر با جدول شدن (بزرگ شدن یا کوچک شدن) جمله دنباله (یعنی $n < n+1$)

- جملات بزرگتر شوند $\Rightarrow$ دنباله صعودی است، (یعنی برای هر n ، $a_n \leq a_{n+1}$)
- جملات کوچکتر شوند $\Rightarrow$ دنباله نزولی است، (یعنی برای هر n ، $a_n \geq a_{n+1}$)

مثال: دنباله $\{ \frac{1}{n} \}$ نزولی است زیرا $n < n+1 \Rightarrow \frac{1}{n} > \frac{1}{n+1}$

دنباله $\{ n^2 \}$ صعودی است و دنباله $\{ (-1)^n \}$ یکنواخت نیست.

* کران دار یا بی کران: اگر عدد $M > 0$ موجود باشد که برای هر n ، $|a_n| < M$ ، $\Rightarrow$ لولیم

دنباله کران دار است و در غیر اینصورت دنباله بی کران است.

مثال: دنباله $\{ \frac{1}{n} \}$ کران دار است زیرا برای هر $n \in \mathbb{N}^+$ ، $0 < \frac{1}{n} \leq 1$

ولی دنباله $\{ 2n+1 \}_{n=1}^{\infty}$ بی کران است.

* همگرایی یا واگرایی (پیش بینی جمله به نیتیم دنباله): $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = l$

اگر حد درجی نیت دنباله ای، موجود باشد لولیم دنباله همگرایی است و

اگر حد ناموجود باشد لولیم واگرایی است،

اگر حد $(\pm \infty)$ شود لولیم واگرایی به نیت است.

مثال: همگرایی یا واگرایی دنباله ها را زیر را چک کنید.

* $\{ \frac{1}{n} \} \rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} = 0$ همگرایی است

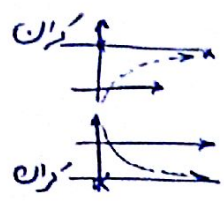
* $\{ \frac{2n-1}{2n+7} \} \rightarrow \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2n-1}{2n+7} = \frac{2}{2} = 1$ همگرایی است

① هر دنباله همرا $\Leftarrow$ کران دار است.

② هر دنباله هم کران $\Leftarrow$ واگراست.

③ کران دار $\not\Leftarrow$ همرا $\Leftarrow$ صلا $\{(-1)^n\}$

لحظه کران دار و یکنوا $\Leftarrow$ همراست.

$\Leftarrow$ دقیق تر: $\left\{ \begin{array}{l} \text{دنباله همگوس و از بالا کران دار} \Leftarrow \text{ همراست.} \\ \text{دنباله تروی و از پایین کران دار} \Leftarrow \text{ همراست.} \end{array} \right.$

مثال: الف) دنباله $\{2, 2, 2, \dots\}$ کران دار و همراست ب) ۲.

ب) دنباله $\{(-1)^n\}$ کران دار و واگراست. $(\{1, -1, 1, -1, \dots\})$

ج) دنباله $\{\frac{1}{n}\}$ کران دار و همراست ب) صفر و تروی است. $(\{\frac{1}{1}, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots\} \rightarrow 0)$

د) دنباله $\{\frac{(-1)^n}{n}\}$ کران دار و همراست ب) صفر و یکنوا نیست. $(\{1, -\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, -\frac{1}{4}, \dots\} \rightarrow 0)$

ه) دنباله $\{n\}$ هم کران و واگرا و همگوس است. $(\{1, 2, 3, 4, \dots\} \rightarrow \infty)$

و) $\{\sin n\}$ کران دار و واگراست و یکنوا نیست. $(\sin 1, \sin 2, \sin 3, \dots)$

مثال: همگرایی دنباله $\{\frac{1}{n} \ln \frac{1}{n}\}$ را بررسی کنید.

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} \ln \frac{1}{n} \stackrel{0 \times \infty}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\ln \frac{1}{n}}{n} \stackrel{\frac{0}{\infty}}{=} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{-\frac{1}{n}}{1} = \lim_{n \rightarrow \infty} -\frac{1}{n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n} = 0$$

همگرایی استوار است.

* نکته مهم: هر دو دنباله $\{\sqrt[n]{c}\}$ و $\{\sqrt[n]{n}\}$ همگرایی یکنواست: $\left. \begin{array}{l} \lim \sqrt[n]{c} = 1 \\ \lim \sqrt[n]{n} = 1 \end{array} \right\}$ c: عدد ثابت